

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DUGOROČNIH OBVEZA PODUZEĆA

Bakunić, Maja

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in
Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:112:834248>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-22**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in
Pozega Graduate Thesis Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

STUDENT: MAJA BAKUNIĆ, MBS: 6296

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DUGOROČNIH OBVEZA PODUZEĆA

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2016. godine.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO

**RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DUGOROČNIH
OBVEZA PODUZEĆA**

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA Računovodstvo za poduzetnike II

MENTOR: Dr.sc. Verica Budimir, prof.v.š.

STUDENT: Maja Bakunić

Matični broj studenta: 6296

Požega, 2016. godine.

SAŽETAK

Obveza je dužnost nekoga da nešto učini, dužnost koju nameće zakon, propis ili obećanje. Obveze prikazuju izvore financiranja imovine i uvijek su rezultat prošlih događaja. Priznaju se kada subjekt ima sadašnju obvezu, kada postoji vjerojatnost da će doći do odljeva novca i kada je rezultat prošlih događaja. Mjere se po: povijesnom trošku, tekućem trošku, sadašnjoj te fer vrijednosti. Dugoročne obveze su one obveze koje dospijevaju na naplatu u roku duljem od godine dana, kao što su: obveze prema dobavljačima, kreditima, povezanim poduzetnicima, obveze za zajmove, vrijednosne papire, predujmove i sl. Računovodstveno se praćenje obveza odnosi na praćenje različitih oblika dugovanja nekog poduzeća. Dugoročna rezerviranja za rizike i troškove su sadašnje obveze za buduće izdatke, podliježu procjeni i njihova se svota ne može odrediti s potpunom točnošću. Neka od dugoročnih rezerviranja su: rezerviranja za mirovine i otpremnine, po započetim sudskim sporovima, za troškove u jamstvenom roku i dr. Priznaju se: ako subjekt ima sadašnju obvezu kao rezultat prošlog događaja, ako će podmirenje obveza zahtijevati odljev resursa te ako se iznos obveza može pouzdano utvrditi. Odgođeni porez je porez koji se mora platiti u budućem razdoblju te se mjeri određenim poreznim stopama. Odgođene porezne obveze jesu iznos poreza na dobit plativ u budućim razdobljima. Mogu nastati samo prema privremenim razlikama, a mjere se poreznim stopa za koje se očekuje da će biti na snazi kada obveza bude podmirena.

Ključne riječi: Obveze, dugoročne obveze, dugoročna rezerviranja za mirovine i otpremnine i odgođeni porez.

SUMMARY

The obligation is the duty of someone to do something, the duty imposed by law, regulation, does the promise. Show the sources of financing of the property and are always a result of a past event. Are recognised when the entity has a present obligation, when there is a probability that there will be an outflow of money and when it is a result of a past event. Measured by: historical cost, current cost, current and fair value. Long-term liabilities are those obligations that are due for payment within a period longer than one year, such as: accounts payable, loans to, affiliated undertakings, commitments for loans, securities, prepayments etc Accounting monitoring obligations related to keep track of the different forms of debt of a company check. Long-term provisions for risks and charges are current liabilities for future expenses, are subject to the assessment and their sum is unable to determine with complete accuracy. Some of the long-term provisions are: provisions for retirement and severance pay, that was initiated by the judicial disputes, for the cost of the warranty period and dr. Are recognized: If the entity has a present obligation as a result of past events, if it's going to settle obligations require outflow of resources and if the amount of the obligation can be reliably determined. Deferred tax is the tax that has to be paid in the future and to measure certain tax rates. Deferred tax liabilities are the amount income tax payable in future periods. I can only arise according to the temporary differences, and the measures the tax rates that are expected to be in effect when the obligation is liquidated.

Keywords: Liabilities, long-term liabilities, long-term provisions for pensions and severance pay and deferred taxes.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. DEFINIRANJE OBVEZA	2
2.1. Kriteriji priznavanja obveza	3
2.2. Načela vrednovanja (mjerenje) obveza	4
3. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DUGOROČNIH OBVEZA PODUZEĆA	6
3.1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	6
3.2. Obveze za zajmove, depozite i sl.	8
3.3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	10
3.4. Dugoročne obveze iz financijskog leasinga – najma	11
3.5. Dugoročne obveze za predujmove	14
3.6. Obveze prema dobavljačima	15
3.7. Obveze po vrijednosnim papirima	17
4. DUGOROČNA REZERVIRANJA ZA RIZIKE I TROŠKOVE	20
4.1. Rezerviranja za mirovine i otpremnine	21
4.2. Rezerviranja za troškove po započetim sudskim sporovima	24
4.3. Rezerviranja za troškove u jamstvenom roku	26
4.4. Razlikovanje porezno priznatih i računovodstvenih rezerviranja	28
5. ODGOĐENI POREZI	30
5.1. Odgođena porezna obveza	30
5.2. Odgođena privremena razlika porezne obveze	33
6. ZAKLJUČAK	35

1. UVOD

Tema ovog završnog rada je računovodstveno praćenje dugoročnih obveza poduzeća. Svrha je da se na što lakši način objasni i razumije što su to zapravo dugoročne obveze, kako se dijele, priznaju te kako se mjere. Cilj i razlog istraživanja rada se odnosi na teorijsko prikazivanje obveza, rezerviranja i odgođenih poreza te praktičnog dijela gdje se navedeni lakše objašnjavaju primjerima knjiženja.

Struktura rada sastoji se od četiri poglavlja. Na samom početku definiraju se obveze te određene vrste obveza. Objašnjava se podjela obveze prema ročnosti. Objašnjava se priznavanje te koji su kriteriji priznavanja obveza. Kako bi se lakše shvatila definicija priznavanja obveza navode se i primjeri knjiženja. Također se objašnjava prestanak priznavanja obveza. Nadalje, definira se što je vrednovanje, odnosno mjerenje obveza, kada se određene obveze mjere te kako se vrednovanje odnosno mjerenje obveza promatra.

Sljedeći dio rada se odnosi na računovodstveno praćenje dugoročnih obveza poduzeća. Definira se što su to dugoročne obveze te objašnjava na što se odnosi računovodstveno praćenje dugoročnih obveza poduzeća. Objašnjava se što su obveze prema povezanim osobama, što su obveze za zajmove i depozite, obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama, što su dugoročne obveze iz financijskog najma, dugoročne obveze za predujmove, za dobavljače te obveze po vrijednosnim papirima. Istaknute su njihove najvažnije karakteristike te primjeri knjiženja.

Nadalje, sljedeća cjelina odnosi se na dugoročna rezerviranja za rizike i troškove. Definira se što su to dugoročna rezerviranja za rizike i troškove te kada se priznaju, a kada ukidaju. Objašnjava se što su to rezerviranja za mirovine i otpremnine, za troškove po započetim sudskim sporovima, za troškove u jamstvenom roku, razlikovanje porezno priznatih i računovodstvenih rezerviranja, ukidanje dugoročnih rezerviranja zbog prestanka rizika te postupak s izdacima koji terete dugoročna rezerviranja. Istaknuto je najvažnije o svim vrstama navedenih rezerviranja te primjeri knjiženja.

U posljednjem dijelu rada objašnjavaju se odgođeni porezi, kada se priznaju te kako se oni mjere. Definira se odgođena porezna obveza, kada ju treba priznati te primjer knjiženja. I na samom kraju objašnjava se odgođena privremena razlika poreznih obveza.

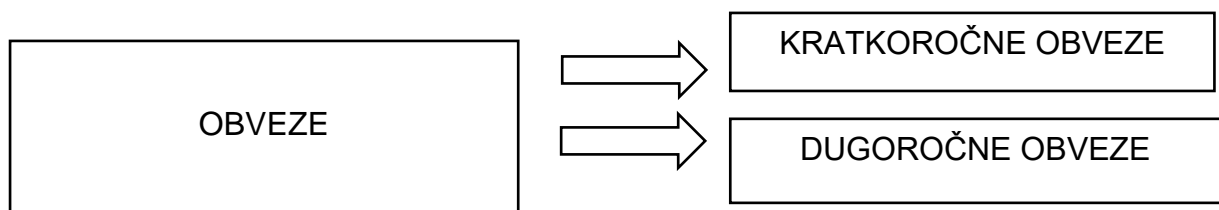
2. DEFINIRANJE OBVEZA

Obveza je općenito dužnost nekoga da nešto učini, odnosno izvrši, dužnost koju nameće ugovor, zakon, propis ili obećanje. To su dugovi prema izvanjskim stranama koji prikazuju izvore financiranja imovine. Bilančna je pozicija pasive kojom se održava vrijednost tuđeg ulaganja u poslovni proces i jedna od triju najvažnijih dijelova bilance ($IMOVINA = OBVEZE + KAPITAL$). Uvijek su rezultat prošlih događaja. Obveze su buduće žrtve ekonomske koristi, proizašle iz sadašnjih obveza poslovnog subjekta koje služe za prijenos imovine ili pružanje usluga drugim subjektima u budućnosti, a rezultat su prošlih transakcija ili događaja. Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima „obveza je sadašnja obveza poslovnog subjekta proizašla iz prošlih događaja za čije se podmirenje očekuje da će imati za posljedicu odljev resursa poduzeća s ekonomskim koristima“ (MRS 37 t.10).

Financijska obveza je obveza koja je ugovorena da isporuči ili razmjeni financijsku imovinu ili obvezu drugom poduzetniku, odnosno ugovor koji će se podmiriti vlastitim instrumentima. Zakonska je obveza ona koja je proizašla iz zakona ili ugovora. Rezerviranja su sadašnje obveze za buduće izdatke. Izvedena obveza je ona u kojoj poduzetnik pokazuje drugim strankama da će prihvatiti i realizirati odgovornosti. Prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja „nepredviđena obveza je moguća obveza proizašla iz prošlih događanja čije će događanje biti potvrđeno nastankom ili ne nastankom budućih poslovnih događaja, sadašnja obveza koja proizlazi iz prošlih događanja koja nije priznata s obvezom da nije vjerojatno da će podmirenje ove obveze zahtijevati odljev resursa“ (HSFI 13 t.13.16).

Obveze se prema ročnosti dijele na kratkoročne i dugoročne što se može vidjeti na slici 1.

Slika 1: Obveze prema ročnosti

Prilagođeno prema: Žager, 2008:54.

Kratkoročne obveze su one obveze od kojih se očekuje da se podmire u roku od jedne godine. Većina kratkoročnih obveza podmiruje se iz kratkotrajne imovine, a manji dio

izdavanjem kratkoročnih obveza kao što su izdavanje mjenica i sl. Dugoročne obveze su one čiji je rok vraćanja duži od godine dana, a uglavnom su to dugoročni krediti kojima se financiraju ulaganja u dugotrajnu imovinu.

2.1. Kriteriji priznavanja obveza

Prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja „priznavanje je proces uvrštavanja u bilancu i račun dobiti i gubitka stavki koje zadovoljavaju definiciji elemenata financijskih izvještaja i zadovoljavaju kriterije za njihovo priznavanje“ (Narodne novine 109/07). Treba priznati sve stavke u bilanci i izvještaju o dobiti ako imaju vrijednost koja se može pouzdano izmjeriti i ako će buduće ekonomske koristi stizati kod poduzetnika i odlijevati se iz njega. Ukoliko dođe do određenih propusta prilikom priznavanja financijskih izvještaja (prilikom priznavanja stavki u bilanci i izvještaju o dobiti), ti propusti se ne mogu ispravljati.

„Obveze se u bilanci priznaju kada je vjerojatno da će zbog podmirenja sadašnje obveze doći do odljeva resursa i kada se iznosi kojim će se ona podmiriti mogu pouzdano izmjeriti“ (HSFI 13 t.13.18). Npr. obveze za zalihe koje su naručene, ali još uvijek nisu primljene ne priznaju se kao obveze sve dok ne zadovolje uvjete priznavanja u određenim okolnostima (a priznavanje obveza za sobom povlači i priznavanje odnosne imovine i rashoda). Priznavanje prihoda/rashoda pojavljuje se s priznavanjem povećanja/smanjenja imovine i obveza. Povećanje imovine nastaje prodajom proizvoda ili pružanjem usluga, a smanjenje amortizacijom opreme. Smanjene obveza nastaje prilikom odustajanja od naplate duga, a povećanje prilikom obračuna primanja zaposlenih.

Financijske obveze se priznaju kada poduzetnik postane jedan od ugovorenih strana. Rezerviranja se priznaju kada postoji sadašnja obveza, kada podmirenje obveza zahtijeva odljev resursa i kada se iznos obveza može pouzdano izmjeriti. Nepredviđena se imovina samo objavljuje u bilješkama, ona se ne priznaje.

U svom radu Dražić-Lutilsky et al. (2010:350) pokazali su „da su za priznavanje obveza u poslovnim knjigama bitne njihove karakteristike te da se obveze priznaju kada su ispunjeni sljedeći uvjeti:

1. Kada subjekt ima sadašnju obvezu.

2. Postoji vjerojatnost da će doći do odljeva novca ili druge imovine ili pružanje usluga na točno određen datum.
3. Obveza je rezultat prošlih poslovnih događaja.“

Prilikom priznavanja i evidentiranja obveza može doći do određenih propusta, propusta u evidentiranju rashoda. Pogrešno iskazivanje poslovnog rezultata i manji rashodi rezultati su tih propusta. Ako nastane neki poslovni događaj koji zahtjeva plaćanje u budućnosti i kada je vjerojatno da će se plaćanje izvršiti, takvu obvezu treba priznati i proknjižiti u poslovnim knjigama.

Poslovni subjekt s drugim subjektom može sklopiti ugovor da će narednih nekoliko godina kod njega kupovati robu, takav ugovor neće se u poslovnim knjigama priznati kao sadašnja obveza, iako je on potpisan i premda definira obveze koje će se dogoditi u budućnosti. Poslovni događaj (isporuka robe na skladište iz kojeg proizlazi sadašnja obveza) se još nije dogodio, prema tome nema ni osnove za priznavanje u poslovnim knjigama.

Prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja „prestanak priznavanja obveza počinje ako je obveza podmirena, istekla ili nestala ili ako se vjerovnik odrekao svojih prava“ (HSFI 13 t.13.33).

2.2. Načela vrednovanja (mjerjenje) obveza

Općenito se vrednovanjem, odnosno mjerenjem utvrđuju novčani iznosi po kojima se priznaju i iskazuju elementi financijskih izvještaja. Prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja „mjerjenje je proces utvrđivanja novčanih iznosa po kojima se priznaju elementi financijskih izvještaja i iskazuju u bilanci i računu dobiti i gubitka“ (NN 109/07). Prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja „tekuće porezne obveze treba mjeriti iznosom za koji se očekuje da će se platiti ili povratiti od porezne vlasti, primjenjujući porezne stope i porezne zakone koji su na snazi na datum bilance“ (HSFI 13 t.13.28.). „Iznos priznat kao rezerviranje treba biti najbolja procjena izdataka potrebnih za podmirenje sadašnje obveze na datum bilance“ (HSFI 13 t.13.29.). Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima „Kod početnog priznavanja subjekt mjeri financijsku obvezu po njenoj fer vrijednosti, uvećano za transakcijske troškove koji su direktno povezani sa stjecanjem ili isporukom financijskih obveza“ (MRS 37 t.43). Navedena definicija odnosi se samo za financijsku obvezu koja se ne vodi po fer vrijednosti u Računu dobiti i gubitka.

„Odgodene porezne obveze treba mjeriti onim poreznim stopama koje će se primjenjivati kada obveze budu podmirene. Obično se primjenom određenih poreznih stopa koje su na snazi na datum bilance mjere odgođene porezne obveze“ (HSFI 14 t.14.29.).

Nakon početnog priznavanja subjekt financijske obveze mjeri po amortiziranom trošku (primjenom metode efektivne kamatne stope). Odgođene porezne obveze treba naknadno mjeriti iznosom koji je jednak početno priznatom, ali umanjenom za ukinute privremene razlike.

Obveze se prema Hrvatskom standardu financijskog izvještavanja mjere po trošku nabave (povijesni trošak), tekućem trošku, sadašnjoj vrijednosti i fer vrijednosti (HSFI 1 t.1.7.2).

Povijesni trošak obveza, odnosno trošak nabave je iznos novca i novčanih ekvivalenata (iznos primitaka) za koji se očekuje da će biti isplaćen zbog podmirenja obveza u normalnom poslovanju. Tekući trošak je nediskontirani iznos novca ili novčanih ekvivalenata koji bi se trebao isplatiti za podmirenje obveza u tijeku poslovanju. Obveza mjerena po sadašnjoj vrijednosti, mjeri se po diskontiranoj sadašnjoj vrijednosti budućih čistih novčanih izdataka za koje se očekuje da su potrebni zbog podmirenja obveza tijekom poslovanja. Fer vrijednost obveza je iznos za podmirenje obveza utvrđene između poznatih i spremnih stranaka koje su voljne obaviti transakciju. I manjim dijelom obveza koji se treba procijeniti a to su obveze neodređenog vremena podmirenja i iznosa, a nazivaju se rezerviranja.

3. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DUGOROČNIH OBVEZA PODUZEĆA

U svom radu Belak i Vudrić (2012:206) smatraju da su dugoročne obveze one obveze čiji je rok vraćanja duži od jedne godine računajući od datuma bilance. Brkanić et al. (2012:556) smatraju da se one obveze čiji je rok vraćanja odnosno dospijeće plaćanja poslije jedne godine (više od 12 mjeseci) od datuma bilance, iskazuju na propisanoj poziciji pasive kao dugoročne obveze.

Dugoročne obveze su obveze koje dolaze na isplatu u razdoblju duljem od godine dana kao što su primljeni dugoročni krediti, obveze za izdane dugoročne vrijednosne papire, itd. Osim navedenih obveza, poslovni subjekti imaju još i dugoročne obveze prema dobavljačima, nepovezanim poduzetnicima, bankama i drugim financijskim institucijama te dugoročne obveze na osnovi najмова.

Računovodstveno praćenje obveza se odnosi na praćenje različitih oblika dugovanja nekog poduzeća. U nastavku rada prikazati će se računovodstveno praćenje dugoročnih obveza:

- prema povezanim poduzetnicima,
- za zajmove,
- prema bankama i drugim financijskim institucijama,
- iz financijskog najma,
- za predujmove,
- prema dobavljačima i
- po vrijednosnim papirima.

Navesti će se primjeri knjiženja za svakog ponaosob.

3.1. Obveze prema povezanim poduzetnicima

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima „povezana osoba je osoba povezana sa subjektom kada izravno ili neizravno, preko jednog ili više posrednika kontrolira ili jest pod kontrolom subjekta, ima udjel u subjektu koji joj daje značajan utjecaj, kada je

član njegove matice ili član obitelji te kada ima značajno glasačko pravo“ (MRS 24 t.9). Dva ili više poduzeća su povezana kada je poduzeće većinski vlasnik u drugom poduzeću ili vlasnik većine glasačkih prava te kada poduzeće ima pravo imenovati i smjenjivati osoblje drugog poduzeća. Prema Zakonu o porezu na dobit „povezanim osobama smatraju se osobe kod kojih jedna osoba sudjeluje izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu druge osobe, ili iste osobe sudjeluju izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu društva“ (NN 143/14).

Prema MRS „pod transakcijama povezanih društava podrazumijeva se prijenos resursa, usluga ili obveza među povezanim osoba, neovisno o tome je li cijena zaračunana“ (MRS 24 t.9). Povezana društva moraju u svojim financijskim izvještajima iskazati učinke transakcija između povezanih stranaka. S 20% udjela društvo ima značajan utjecaj, a društvo koje ima vlasništvo u temeljnom kapitalu drugog društva 50% i više naziva se vladajuće društvo.

Dugoročne obveze prema povezanim poduzetnicima evidentiraju se na kontu 9500 s osnove nabave robe, usluga, nekretnina uz odgodu plaćanja, s osnove primitka dugoročnog zajma, s osnove dugoročnih jamstava i druge obveze. Povezani poduzetnici su oni u kojima je ulagač stekao između 20 i 100% kapitala.

Zakonom o porezu na dobit propisano je da visinu kamatne stope sklopljene između tuzemnih i inozemnih povezanih društava utvrđuje i objavljuje ministar financija prije početka razdoblja u kojem će se koristiti (NN 143/14). „Kamatna stopa na zajmove između povezanih osoba za 2016.godinu iznosi 5,4%“ (Ministarstvo financija, objava kamatne stope na zajmove između povezanih osoba, 18.12.2015.).

Primjer 1: Primljeni dugoročni financijski zajam od povezanog društva.

1. Trgovačko društvo M.B d.d. primilo je dugoročan financijski zajam na 3 godine od povezanog društva u svoti od 300.000,00 kn ugovorena je kamata u tromjesečnim anuitetima.
2. Primljen je račun za kamate za prvi mjesec za svotu od 366,00 kn. Primljen je obračun kamata za drugi i treći mjesec.
3. Po isteku tromjesečja plaćena je prva rata kredita 4.098,00 kn, od čega je kamata 1.098,00 kn.

Shema 1: Evidentiranje primljenog dugoročnog financijskog zajma od povezanog društva.

1000 Žiro račun		9500 Obv. za dug.fin. zajmove	
(1)300.000,00	4.098,00(3)	(3) 3.000,00	300.000,00(1)
7240 Kamate		2320 Dug.obv. za kamate	
(2) 366,00		(3) 1.098,00	366,00 (2)
(2a)732,00			732,00(2a)

Prilagođeno prema: Brkanić et al., 2012:557

3.2. Obveze za zajmove, depozite i sl.

U današnje vrijeme gotovo je nemoguće da neko trgovačko društvo uspije bez financiranja iz zajma. Zajam je pravni posao kojim vjerovnik dužniku daje određenu svotu novca na raspolaganje na određeno vrijeme, a zajmoprimac se obvezuje vratiti taj iznos uvećan za kamate. Prema ZOO-a „ugovorom o zajmu obvezuje se zajmodavac predati zajmoprimcu određeni iznos novca ili određenu količinu drugih zamjenljivih stvari, a zajmoprimac se obvezuje vratiti mu poslije stanovitog vremena isti iznos novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste i kakvoće te na primljenim stvarima zajmoprimac stječe pravo vlasništva“ (ZOO-a, 2008: čl.499.).

Prema Zakonu o obveznim odnosima „obveze i prava zajmodavca i zajmoprimca su:

- Zajmodavac je dužan predati stvari u ugovoreno vrijeme, odnosno kada zajmoprimac to zatraži, a pravo zajmoprimca zastarijeva za tri mjeseca od dolaska zajmodavca u zakašnjenje.
- Ako rok za vraćanje nije ugovoren, zajmoprimac je dužan vratiti zajam nakon isteka primjerenog roka“ (ZOO-a, 2008: čl.501.).

Obveze za zajmove i depozite su dugoročne obveze na osnovi zajmova primljenih iz zemlje ili inozemstva, primljenih depozita, jamčevina, kaucija čiji je rok vraćanja dulji od godine dana od datuma bilance. Belak (2006:414) smatra da su dugoročni zajmovi, zajmovi primljeni od drugih društava ili građana čiji je rok vraćanja duži od godine dana od datuma bilance. Ovisno o vrstama zajmova knjiže se na analitičkim kontima 9510 Dugoročne obveze za zajmove, depozite i sl., na kojima se knjiži glavnica duga bez kamata. Anuiteti zajma otplaćuju se u onom iznosu i vremenskim intervalima koji je definiran ugovorom i planom otplate, a obračunane kamate evidentiraju se kao trošak razdoblja na koji se odnose.

Prema Zakonu o osiguranju depozita „depoziti su potražni novčani saldo koji je kreditna institucija na temelju zakona ili ugovornih pogodbi dužna podmiriti vjerovniku, a on obuhvaća sredstva koja su preostala po bankovnim računima te privremena stanja vezana uz obavljanje poslovne djelatnosti kreditne institucije“ (NN 80/13). Depoziti su uložena novčana sredstva kod banke ili drugih financijskih institucija. Novčani depoziti su sredstva komitenta koji su oročena ili po viđenju na temelju kojih komitent zarađuje kamatu. Kod oročenih depozita komitent se obvezuje držati sredstva na određeno vrijeme i stječe pravo na veće kamate. No, u slučaju da komitent zatraži povrat sredstava prije roka, banka će mu isplatiti nižu kamatnu stopu od dogovorene. Kod depozita po viđenju, komitent ima pravo bilo kada zatražiti povrat svojih sredstava, jedino što su kamate na ovakvu štednju mnogo manje.

Primjer 2: Primljeni dugoročni financijski zajam.

1. Društvo „Pero“ d.o.o. kao zajmodavac sklopilo je s društvom „Lako“ d.o.o. kao zajmoprimcem ugovor o dugoročnom financijskom zajmu svote od 100.000,00 kn na razdoblje od 3 godine. Zajam se otplaćuje mjesečno u jednakim anuitetima prema otplatnom planu. Ugovorena je kamatna stopa od 5% godišnje. Obračun kamata obavlja se mjesečno dekurzivnim obračunom.
2. Napravljen je obračun kamata.

Shema 2: Evidentiranje primljenog dugoročnog financijskog zajma

1000 Žiro račun	9510 Obv. za dug.fin. zajmove
(1)100.000,00	100.000,00(1)

7240 Rashod za kamate

(2)1.160,00

2320 Obveze za kamate

1.160,00 (2)

Prilagođeno prema: Brkanić et al.,2012:558

3.3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

Dugoročne obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama su obveze po primljenim kreditima u zemlji i inozemstvu od banaka, osiguravajućih društava i ostalih financijskih institucija s rokom povrata duljim od godine dana. Prema mišljenju ovih autora „obveza za primljeni kredit knjiži se u visini svote primljenog kredita na račun društva, ili za svotu realiziranog kredita ako je izravno iz njega plaćen dobavljač, drugi dug društva i sl.“ (Brkanić et.al., 2012:559). „Ugovorom o kreditu banka se obvezuje korisniku kredita staviti na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obvezuje banci plaćati ugovorene kamate i iskorišteni iznos novca vratiti u vrijeme i na način kako je ugovoreno“ (NN 35/05).

Zbog potreba dugoročnog financiranja sve se češće uzimaju krediti od banaka. Nakon odobravanja kredita korisniku, banka sastavlja anuitetski plan otplate kredita te na temelju njega putem anuiteta korisnik otplaćuje kredit. Pomoću financijskih tablica računa se iznos anuiteta i sastoji se od dijela glavnog duga i kamata. Obveze za primljeni kredit knjiže se u iznosu glavnice bez kamata. Otplata kredita obavlja se u ugovorenim anuitetima prema planu otplate, s tim da se otplata kredita knjiži kao smanjenje obveze za dio anuiteta koji se odnosi na glavnice, a dio koji se odnosi na kamate knjiži se kao trošak razdoblja na koji se odnosi. Porez na dodanu vrijednost na kamate se ne obračunava.

„Banka može otkazati ugovor o kreditu i prije isteka ugovorenog roka ako:

- je kredit korišten protivno ugovorenoj namjeni,
- je korisnik trajno nesposoban za udovoljavanje dospjelih financijskih obveza,
- te u slučaju smrti korisnika“ (NN 35/05).

Ako se korisnik kredita odluči raskinuti ugovor prije korištenja ili prije isteka ugovorenog roka dužan je unaprijed obavijestiti banku te podmiriti dugovanje. „U slučaju vraćanja kredita prije određenog roka banka ne može uračunati kamate za vrijeme od dana vraćanja kredita do dana kada ga je po ugovoru trebalo vratiti“ (NN 33/05).

Primjer 3: Zaduživanje po osnovi dugoročnog kredita.

1. Primljen je dugoročni kredit od banke u iznosu 1.000.000,00 kn.
2. Istekom prvog obračunskog razdoblja banka je poslala račun za kamate u iznosu od 1.000,00 kn.

Shema 3: Evidentiranje primljenog dugoročnog kredita.

<u>1000- Žiro račun</u>	<u>9520- Obveze za dugoročni fin.kredit</u>
(1)1.000.000,00	1.000.000,00 (1)
<u>7240 Rashod za kamate</u>	<u>2320 Dugoročne obveze za kamate</u>
(2)1.000,00	1.000,00 (2)

Prilagođeno prema: Belak, Vudrić, 2012:207.

3.4. Dugoročne obveze iz financijskog leasinga – najma

Leasing je pisani sporazum kojim se dopušta upotreba sredstava za određeno vremensko razdoblje, potpisuju ga vlasnik sredstava - najmodavac i korisnik najmoprimac. Financijski leasing je ugovor o najmu kojim se svi rizici i sve koristi povezane s vlasništvom nad predmetom leasinga prenose na primatelja leasinga. Prema mišljenju ovih autora: „to su svi troškovi koji su nastali prema leasing društvu (fakturna cijena predmeta najma), bez troškova obrade i kamata“ (Brkanić et.al., 2012:560). Prema MRS „financijski najam definira se kao najam kojim se većim dijelom prenose svi rizici i nagrade povezani s vlasništvom nad sredstvom. Vlasništvo se može, ali ne mora prenijeti“ (MRS 17 t.4). Porezna obveza i kamate za ukupnu vrijednost najma nastaju istekom obračunskog razdoblja u kojem je isporučeno

dobro - predmet najma, a isporukom dobra se smatra predaja sredstava primatelju leasinga. Otplata glavnice ne iskazuje se kao trošak razdoblja kao kod operativnog leasinga, nego se trošak pojavljuje putem amortizacije sredstava kojim su nabavljeni.

Prema MRS „na početku razdoblja najma financijski najam treba priznati u izvještaju o financijskom položaju najmoprimca kao imovinu i obveze po iznosima jednakima fer vrijednosti iznajmljene nekretnine ili, ako je niže, po sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja najma, određenih na početku najma“ (MRS 17 t.20). Svi početni troškovi najmoprimca dodaju se na iznos koji je priznat kao imovina. Najmodavci pak svoju dugotrajnu materijalnu imovinu koju drže pod financijskim najmom u svojoj bilanci trebaju priznati i prezentirati kao potraživanja u onom iznosu koji je jednak neto ulaganju u imovinu.

„Osnovne karakteristike financijskog leasinga:

- namijenjen je pravnim i fizičkim osobama,
- predmet leasinga vodi se te amortizira u poslovnim knjigama primatelja leasinga.
- u trošak poslovanja primatelja leasinga ulaze amortizacija i kamate,
- davatelj leasinga izdaje R-1 račun na temelju kojeg primatelji leasinga imaju pravo na povrat PDV-a,
- primatelji leasinga stječu pravo vlasništva nad predmetom leasinga prilikom otplate zadnjeg leasing anuiteta“ (<http://www.eurodaus.hr/euroleasing/financijski-leasing>).

Prekid financijskog leasinga moguć je u slučaju: smrti korisnika, štete ili krađe predmeta te raskida ugovora o leasingu zbog nepodmirenja obveza.

Primjer 4: Ugovor o financijskom najmu teretnog vozila s leasing društvom.

1. Trgovačko društvo DA d.o.o. sklopilo je ugovor o financijskom najmu za teretno vozilo s leasing društvom. Fakturna vrijednost vozila je 57.000,00 kn uvećana za PDV 14.250,00 kn. Trajanje najma je ugovoreno na 48 mjeseci.
2. Primljen je račun za obradu dokumentacije leasing društva u iznosu od 1.500,00 kn plus PDV u iznosu od 375,00 kn. Vozilo je stavljeno u upotrebu.
3. Plaćena je akontacija leasing društvu u iznosu od 17.812,00kn tj. 25% ukupne vrijednosti vozila koja se obračunava s posljednjim leasing ratama.

4. Zaprimljen je račun leasing društva za prvu ratu najma, i to dospjela glavnica u iznosu od 900,00 kn, kamata u iznosu od 450,00.

5. Podmirena je obveza prema leasing društvu.

Shema 4: Evidentiranje financijskog najma teretnog vozila s leasing društvom.

0252 Trans.sred. u pripremi

(1)57.000,00 58.500,00(2a)

(2)1.500,00

1820 Pretporez

(1)14.250,00

(2)375,00

2530 Obv.za fin.najmove vozila

(4)900,00 71.250,00(1)

9580 Obv. prema dob.leasinga

(5)3.225,00 1.875,00(2)

1.350,00(4)

1000 Žiro račun

So XXX 17.812,50(3)

3.225,00 (5)

02236 Teretno vozilo

(2a)58.500,00

0430 Dugoročni depoziti

(3)17.812,50

7240 Rashodi za kamate

(4)450,00

Prilagođeno prema: Pervan et al.,2006:3.

3.5. Dugoročne obveze za predujmove

Prema mišljenju ovih autora „dugoročni predujmovi su oni predujmovi koji su primljeni za ugovorenu uslugu ili isporuke dobara koje će biti obavljene u razdoblju duljem od godine dana od datuma bilance“ (Brkanić et.al., 2012:562). To su primljeni predujmovi za isporuku dugotrajne imovine, predujmovi za isporuke robe (sirovine i materijala, opreme, izgradnju građevinskih objekata) ili usluga u razdoblju duljem od godine dana.

Prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost „za primljene predujmove obveza obračuna PDV-a na primljeni iznos nastaje u trenutku primitka predujma“ (NN 143/14). Obveza obračuna PDV-a za primljene predujmove nastaje u trenutku kada je primljen predujam, a pravo na odbitak PDV-a nastaje u trenutku kada je predujam naplaćen. Platitelj predujma ima pravo na odbitak pretporeza samo ako ima račun do roka za podnošenje prijave PDV-a, za razdoblje u kojem je platio predujam. No, ako do roka za podnošenje prijave PDV-a nema račun za plaćeni predujam, tada ima pravo na odbitak pretporeza samo za razdoblje u kojem je račun primljen. Prema tome, ako je porezni obveznik izdao račun za predujam 30.studenog, a plaćanje mu je obavljeno 8. prosinca, tada obveza obračuna PDV-a nastaje u prosincu, te također pravo na odbitak PDV-a poreznom obvezniku koji je platio predujam nastaje u prosincu. Svaki porezni obveznik dužan je izdati račun za svaki primljeni predujam prije obavljanja isporuke dobara ili prije obavljanja određene usluga. Ako je predujam primljen u istom poreznom razdoblju kada je i isporuka dobara izvršena tada ne postoji obveza iskazivanja umanjenja PDV-a na računu, jer ako račun za predujam nije izdan njega zamjenjuje račun za isporuku dobara. U slučaju da je primljen predujam od inozemnih kupaca, ne postoji obveza izdavanja računa za predujam jer nemaju nikakvog utjecaja na obračun PDV-a. Račun za predujam se ne stornira te nije potreban ispravak pretporeza, nego se u računu za isporuku iskazuje samo razlika. Prema mišljenju ovih autora „ako je predujam primljen u gotovini (od građanina), za buduću isporuku dobara ili usluga potrebno je obračunati i uplatiti odgovarajući porez na dodanu vrijednost“ (Brkanić et.al., 2012:562). „Porez na dodanu vrijednost iz primljenog predujma obračunava se primjenom preračunane stope (od 20% za stopu od 25% ili 11.50442% za stopu od 13%)“ (<http://rif.hr/uploads/cutvaric%20PDV%20internet.pdf>).

Saldo obveze za primljene predujmove knjiže se na potražnoj strani konta 2540- Obveze za dugoročne predujmove.

Primjer 5: Primitven je dugoročni predujam za izgradnju poslovnog objekta.

1. Graditeljsko trgovačko društvo M.B d.o.o. primilo je od društva V.B d.o.o. predujam u iznosu od 2.000.000,00 kn za izgradnju poslovnog objekta.
2. Društvo M.B d.o.o. ispostavilo je račun za predujam na iznos od 1.600.000,00kn uvećan za PDV u iznosu od 400.000,00 kn.

Shema 5: Evidentiranje primitvenih dugoročnih predujmova za izgradnju poslovnog objekta.

1000 Žiro račun	2570 Obveze za dug. predujmove
(1)2.000.000,00	2.000.000,00(1)
	400.000,00(2)
2824 Obveze za PDV	
400.000,00(2)	

Prilagođeno prema: Brkanić et al., 2012:562.

3.6. Obveze prema dobavljačima

Obveze prema dobavljačima su dugoročne obveze iz poslovanja prema dobavljačima u zemlji i inozemstvu koji se smatraju nepovezanim poduzećem. To su obveze nastale s osnove kupnje trgovačke robe, s osnove transportnih usluga, carina i sl. U dugoročne obveze prema dobavljačima u zemlji i inozemstvu spadaju: obveze prema dobavljačima za kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu, obveze prema dobavljačima za usluge, te ostale obveze prema dobavljačima. „Obveze prema dobavljačima jesu potraživanja dobavljača proizašla iz njihove isporuke robe ili pružanja usluga subjektu koja im ovaj još nije platio. Ta potraživanja obično su neosigurana“ (Anthony, Reece, 2004:32).

Teško će se pronaći propisana pozicija u glavnoj knjizi na kojoj se knjiži dugoročna obveza prema dobavljačima. „Neke kratkoročne obveze, među kojima su i obveze prema dobavljačima čine dio radnog kapitala koji se koriste u redovnom poslovnom ciklusu

subjekta. Čak iako su obveze podmirene u razdoblju duljem od godine dana takve obveze treba klasificirati kao kratkoročne. Jer ako redoviti ciklus poslovanja nije prepoznatljiv, smatra se da on traje godinu dana“ (MRS 1 t.70). Tu se knjiže one obveze prema dobavljačima koje proizlaze iz robnih kredita, s temelja investicijskih obveza i sl., znači da se knjiže one obveze prema dobavljačima koje ne proizlaze iz redovnog poslovanja.

Obveze prema dobavljačima dijelimo na:

- Obveze prema dobavljačima u zemlji,
- obveze prema dobavljačima u inozemstvu.

Obveze prema dobavljačima u zemlji, knjiže se na temelju primljenih računa i dospijevaju u roku duljem od 12 mjeseci. Svi obveznici koji su obračunali i plaćali PDV prema obavljenim isporukama imaju pravo na odbitak pretporeza.

Obveze prema dobavljačima u inozemstvu, knjiže se na temelju obavljenih usluga u inozemstvu i tuzemstvu te prilikom uvoza dobara (električna energija, plin, grijanje, hlađenje i sl.) od stranog dobavljača. Prilikom uvoza, dobavljači su dužni obračunati i uplatiti carinu i PDV. Osnovica za PDV je vrijednost uvezene robe uvećana za carinu, određene pristojbe, posebne poreze, te ostale troškove nastale prilikom uvoza (za zemlje u EU). Evidentira se u glavnoj knjizi u protuvrijednosti u kunama, te je potrebno prilikom plaćanja knjižiti tečajne razlike koje mogu biti pozitivne i negativne.

Primjer 6: Obveze prema dobavljačima za nabavu građevinskog stroja.

Društvo F.B. d.o.o. sklopilo je ugovor o nabavci građevinskog stroja s društvom C.L. d.o.o. ukupne vrijednosti 4.375.000,00 kn. Plaćanje je ugovoreno na način da u roku od 15 dana od dana isporuke plati 25% obveze, daljnjih 25% u roku od 6 mjeseci, te 50% u roku od 2 godine od dana isporuke građevinskog stroja.

1. Društvo C.L. d.o.o. isporučilo je građevinski stroj i ispostavilo račun na iznos od 3.500.000,00 kn uvećan za PDV u iznosu od 875.000,00 kn.
2. Dobavljaču je plaćeno 25% obveze.
3. Građevinski stroj je stavljen u uporabu.
4. Nakon 6 mjeseci podmireno je daljnjih 25% obveza.
5. Nakon 2 godine podmiren je ostatak obveze.

Shema 6: Evidentiranje obveza prema dobavljačima za nabavu građevinskog stroja.

0251 Oprema u pripremi		1820 Pret porez	
(1)3.500.000,00	3.500.000,00(3)	(1)875.000,00	
9530 Obveze prema dobavljačima		1000 Žiro račun	
(2)1.093.750,00	4.375.000,00(1)	So xxx	1.093.750,00(2)
(4)1.093.750,00			1.093.750,00(4)
(5)2.187.500,00			2.187.500,00(5)
0223 Strojevi u uporabi			
(3)3.500.000,00			

Prilagođeno prema: Pervan et al., 2012:10.

3.7. Obveze po vrijednosnim papirima

Obveze po vrijednosnim papirima su dugoročne obveze iz poslovanja prema ulagačima po osnovi izdanih dužničkih vrijednosnih papira koji dopijevaju nakon isteka 12 mjeseci od datuma bilance. To su obveze za izdane dugoročne obveznice, obveze za izdane dugoročne komercijalne zapise, te ostale obveze za izdane dugoročne vrijednosne papire.

Financiranje poslovnih subjekata emisijom dugoročnih obveznica jedan je od najčešćih elemenata financiranja. U odnosu na financiranje emisijom dionica, izdavanje obveznica i drugih dužničkih instrumenata financiranja imaju svojih prednosti i nedostataka. Smith i Skousen (no date) kako je navedeno u radu (Dražić-Lutilsky et al., 2010 : 354) „objašnjava najvažnije prednosti emisije obveznica: dioničari zadržavaju kontrolu nad poslovnim

subjektom, kamate na izdane obveznice su porezno priznati rashodi, te tekuća tržišna kamatna stopa više se favorizira nego tržišna cijena dionica.“

Smith, Skousen (n.d.) kako je navedeno u radu (Dražić-Lutilsky et al., 2010 : 354) objašnjavaju nedostatke financiranja emisijom obveznica:

1. Ako poslovni subjekt ima dobru financijsku situaciju, financiranje obveznica može biti zadovoljavajuće.
2. Kamate se uvijek moraju platiti neovisno o poslovnom rezultatu, dok dividende o njemu ovise.
3. Vjerovnici na legalan način preuzimaju kontrolu nad poslovnim subjektom, ako poslovni subjekt ostvaruje poslovne gubitke.
4. Dužnički instrumenti imaju fiksnu kamatnu stopu i definitivan datum dospjeća obveznica kada treba otplatiti glavnica, dok je kod vlasničkih instrumenata obrnuto.
5. Vlasnici obveznica nemaju glasačka prava, dok ih vlasnici dionica imaju.

Obveznice su dužnički vrijednosni papir koje ulagatelju donose prihod u obliku kamata, a izdavatelju rashod, također u obliku kamata. U svom radu Pervan et al. (2006 : 6) pokazali su da je obveznica pisano obećanje plaćanja trgovačkog društva koje obveznicu izdaje onome tko posuđuje novac društvu. Ukupna svota koja se otplaćuje navedena je na prednjoj strani obveznice i naziva se nominalni iznos. Izdavatelj knjiži izdavanje obveznica po njihovoj nominalnoj vrijednosti, uz premiju ili uz diskont. Nominalna vrijednost je iznos koji izdavatelj obveznica mora platiti držatelju na kraju vijeka obveznica. Ako se obveznice knjiže uz premiju tada je prodajna cijena veća od nominalne vrijednosti obveznica, odnosno kada je tržišna kamatna stopa obveznica veća od ugovorene potražnja za obveznicama bit će manja. Međutim, ako su obveznice prodane po cijeni koja je niža od nominalne onda su one izdane uz diskont.

Obveznice imaju unaprijed utvrđeno dospjeće odnosno kad će se isplatiti glavnica i kamate, a u financijskoj literaturi to se naziva amortizacija obveznica. Amortizacija obveznica je otplata glavnice i isplata pripadajućih kamata. Dražić-Lutilsky et al., (2010 : 355) smatra da postoje tri sustava amortizacije, odnosno otplate obveznica: jednokratni, višestruki i kombinirani.

- **Jednokratni**- kamate se obračunavaju i isplaćuju jednom ili nekoliko puta godišnje, a glavnica se vraća na kraju roka za iskup obveznica.
- **Višekratni**- tu se utvrđuje plan otplate glavnice i kamata u anuitetima.

- **Kombinirani**- dužnik svojim vjerovnicima može isplaćivati i veće novčane iznose u razdobljima kada ostvaruje bolje poslovne rezultate.

Primjer 7: Dugoročne obveze po obveznicama.

1. Trgovačko društvo „XY“ izdalo je obveznice po nominalnoj vrijednosti od 200.000,00 kn. Obveznice dospijevaju nakon 4 godine te nose godišnju kamatnu stopu od 10%. Kamate se obračunavaju i isplaćuju polugodišnje dok će se glavnica isplatiti po dospijeću obveznice.
2. Društvo je prodalo obveznice po nominalnoj vrijednosti.
3. Napravljen je obračun polugodišnjih kamata.
4. Isplaćene su kamate.
5. Zatvara se izvanbilančna evidencija.

Shema 7: Evidentiranje dugoročnih obveza po obveznicama.

9930 Obveznice za prodaju	
(1)200.000,00	200.000,00(5)

9980 Emis. vrijed. obveznica	
(5)200.000,00	200.000,00(1)

1000 Žiro račun	
(2)200.000,00	10.000,00(4)

9961 Obveze za izdane obveznice	
	200.000,00(2)

7240 Rashodi za kamate obveznica	
(3)10.000,00	

2568 Obveze za kamate iz	
(4)10.000,00	10.000,00(3)

Prilagođeno prema: Lutlsky et al.,2004:286

4. DUGOROČNA REZERVIRANJA ZA RIZIKE I TROŠKOVE

Rezerviranja za rizike i troškove jedna su od pozicije financijskih izvještaja koja podliježu procjeni te sadrže rizik da će biti manja ili veća od objektivno moguće uslijed nepažnje procjenitelja. Kako su kreirana na temelju procjena, vrlo često su predmet poreznih nadzora. Predstavljaju porezno priznate iznose troškova koji umanjuju osnovicu poreza na dobit u tekućem razdoblju. Prema mišljenju ovih autora „rezerviranje bi se moglo definirati kao svota troška koja tereti sadašnji račun dobiti i gubitka uslijed nastalog događaja koji će prouzročiti izdatke u budućim razdobljima i čija se svota ne može odrediti s potpunom točnošću nego ju treba procijeniti“ (Belak i Vudrić, 2012:208). Brkanić et.al. (2012:568) pak tvrde da su rezerviranja sadašnje obveze za buduće izdatke, da su ona izvor financiranja koji je oblikovan na teret prihoda tekućeg rezultata za očekivane buduće troškove koji mogu proizaći kao posljedica sadašnje poslovne aktivnosti- prodaje i prihoda obračunskog razdoblja. Prema MRS „rezerviranje je obveza neodređenog vremena i/ili iznosa“ (MRS 37 t.10).

Prema MRS „rezerviranja treba priznati samo ako su ispunjena sva od tri sljedeća uvjeta:

1. Ako subjekt ima sadašnju obvezu kao rezultat prošlog događaja
2. Ako je vjerojatno da će podmirenje obveze zahtijevati odljev resursa s ekonomskim koristima
3. Ako se iznos obveza može utvrdit pouzdanom procjenom"(MRS 37 t.14).

Rezerviranja se još priznaju kada to predviđaju zakoni i drugi propisi, tj kada je uvjetovano ugovorom. Zakonom o porezu na dobit navedeno je „da se kao rashod priznaju rezerviranja za rizike i troškove na temelju zakona ili drugog propisa i rezerviranja koja su uvjetovana ugovorom (rezerviranja za otpremnine, rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima i rezerviranja za troškove po započetim sudskim sporovima)“ (NN 143/14).

Prema HSFI „poduzetnik će u računu dobiti i gubitka u okviru poslovnih rashoda posebno iskazati rashode za dugoročna rezerviranja troškova i rizika (porezno priznate i porezno nepriznate rashode)“ (HSFI 16 t.15). To znači da se dugoročna rezerviranja za rizike i troškove u trenutku procjene knjiže kao trošak. Također se prema HSFI „ukidanje rezerviranja priznaje kao prihod od ukidanja rezerviranja“ (HSFI 15 t.36). Što znači da se u trenutku ukidanja rezerviranja knjiže kao prihod. Prema Zakonu o porezu na dobit „ukidanje ili

uporaba rezervacije priznaje se na način da se prihodi izuzmu a rashodi priznaju tako da u poreznu osnovicu nisu ponovno uključeni prihodi ili rashodi koji su prethodno povećavali ili smanjivali poreznu osnovicu, osim ako ovim zakonom nije drugačije određen“ (NN 143/14). Troškovi rezerviranja knjiže se na skupini konta 96- Dugoročna rezerviranja za rizike i troškove, a protustavka su rezerviranja troškova i rizika na skupini konta 45. Ukupna svota troškova tereti rashode u računu dobiti i gubitka u godini u kojoj je izvršeno rezerviranje.

4.1. Rezerviranja za mirovine i otpremnine

Rezerviranja za otpremnine se iskazuju kada poslodavac utvrdi da ima višak radnika, te kojima će otkazati ugovor radu. „Radnik kojem poslodavac otkazuje nakon dvije godine neprekidnog rada, osim ako se otkazuje iz razloga uvjetovanih ponašanjem radnika, ima pravo na otpremninu u iznosu koji se određuje s obzirom na dužinu prethodnog neprekidnog trajanja radnog odnosa s tim poslodavcem“ (Hrvatski sabor, odluka o proglašenju Zakona o radu, 4.prosinca 2009.god.).

Poslodavac je dužan isplaćivati otpremnine za sljedeće vrste otkaza:

- a) **Poslovno uvjetovani otkaz**- kada zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga prestane potreba za obavljanjem određenog posla.
- b) **Osobno uvjetovani otkaz**- kada radnik zbog određenih trajnih osobina ili osobnosti nije u mogućnosti uredno izvršiti svoje obveze iz radnog odnosa.
- c) **Otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika**- ako radnik krši obveze iz radnog odnosa.

Prema Zakonu o radu „iznos otpremnine ne bi trebao biti manji od jedne trećine prosječne mjesečne plaće, koju je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca“ (NN 93/14). Radnik koji je pretrpio ozljede na radu, te koji se nakon liječenja neće vratiti na posao ima pravo na otpremnine u dvostrukom iznosu od iznosa koji bi mu inače pripao. No, ukoliko je radnik neopravdano odbio zaposlenje (na poslovima koji mu se ponude) nema pravo na otpremnine u dvostrukom iznosu. Ukoliko poslodavac utvrdi višak od najmanje dvadeset radnika (kojima će prekinuti ugovor o radu u roku od 90 dana) dužan je izraditi program zbrinjavanja viška radnika. S obzirom da porezni obveznik svake godine za sljedeću utvrđuje broj radnika koji su proglašeni viškom i kojima će otkazati ugovor o radu, sastavlja se izračun troškova otpremnina kao temeljna podloga za

knjiženje troškova rezervacije. Rashodi rezerviranja za otpremnine su rashodi tekućeg razdoblja za obveze isplata otpremnina u budućem razdoblju. Porezni obveznik koji će određenom broju radnika otkazati ugovor o radu ima pravo uključiti rezerviranja za otpremnine u rashode poreznog razdoblja.

Prilikom procjena otpremnina treba voditi računa i o Pravilniku poreza na dohodak, jer se određeni iznosi otpremnina ne oporezuju. Prema Zakonu o porezu na dohodak „ne plaća se porez na dohodak na otpremnine prilikom odlaska u mirovinu do 8.000,00 kn po jednom radniku“ (NN 137/15). Također se prema Zakonu o porezu na dohodak „ne plaća porez na dohodak na otpremnine zbog poslovno uvjetovanih otkaza i osobnih uvjetovanih otkaza, prema Zakonu o radu, do visine 6.400,00 kn po jednom radniku za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca“ (NN 137/15).

Primjer 8: Rezerviranje za mirovine i otpremnine.

Trgovačko društvo Petra d.o.o. utvrdilo je da će u iduće dvije godine 9 radnika društva otići u mirovnu. Budući da je u obvezi isplatiti otpremnine radnicima temeljem kolektivnog ugovora, društvo je izradilo plan otpremnina te donijelo odluku o dugoročnom rezerviranju za isplatu otpremnina. Trgovačko društvo je u tijeku 2011.godine isplatilo otpremnine za 4 radnika. U 2012.godini isplaćena je otpremnina ostalih 5 radnika.

Tabela 1: Plan otpremnina

Godina	Broj radnika	Iznos otpremnine u kunama	Ukupno za isplatu
2011	4	8.000,00	32.000,00
2012	5	8.000,00	40.000,00
Ukupno za isplatu:			72.000,00

Prilagođeno prema: Pervan et al., 2006:1.

Shema 8: Knjiženje rezerviranja za otpremnine.

2010.godina.

1. Evidentiranje dugoročnih rezerviranja za otpremnine.

4502 Dugoročna rez. za otpremnine

(1)72.000,00

9600 Rezerviranja za otpremnine

72.000,00(1)

2011.godina.

1. Knjiženje troškova otpremnina.
2. Isplaćene su otpremnine za 4 radnika zbog odlaska u mirovinu u 2011.godini.
3. Izvršeno je ukidanje dugoročnih rezerviranja za isplaćene otpremnine radnicima zbog odlaska u mirovinu u 2011.godini.

9600 Rezerviranja za otpremnine

(3)32.000,00 72.000,00(So)

4502 Otpremnine

(1)32.000,00

2800 Obveze temeljem otpremnine

(2)32.000,00 32.000,00 (1)

1000 Žiro račun

So XXX 32.000,00(2)

7580 Prihod od ukidanja dug. rez.

32.000,00(3)

2012.godina.

1. Knjiženje troškova otpremnina.
2. Isplaćene su otpremnine za preostalih 5 radnika zbog odlaska u mirovinu u 2012.godine.
3. Izvršeno je ukidanje dugoročnih rezerviranja za isplaćene otpremnine radnicima zbog odlaska u mirovinu u 2012.godini.

9600 Rezerviranja za otpremnine

(3)40.000,00	40.000,00(So)
--------------	---------------

4502 Otpremnine

(1)40.000,00	
--------------	--

2800 Obveze temeljem otpremnina

(2) 40.000,00	40.000,00(1)
---------------	--------------

1000 Žiro račun

So XXX	40.000,00(2)
--------	--------------

7580 Prihod od ukidanja dug rez

	40.000,00(3)
--	--------------

Prilagođeno prema: Pervan et al., 2006:2.

4.2. Rezerviranja za troškove po započetim sudskim sporovima

„Rezerviranja za troškove po započetim sudskim sporovima su vrlo česta“ (<http://www.poslovnih.hr/tips-and-tricks/sve-sto-trebate-znati-o-sastavljanju-završnog-racuna-267455>). Jer su tužbe u poslovnom svijetu uobičajene, kako od strane radnika tako i od poslovnih partnera. Prema Pravilniku o porezu na dobit stoji da se rezerviranjima po započetim sudskim sporovima „smatraju rezerviranja za pokrenute sudske sporove protiv poreznog obveznika do petnaestog dana prije podnošenja porezne prijave, u visini utužene svote uvećane za pripadajuće troškove spora, osim kamata na utuženu svotu. Na odgovarajući način u rashode poreznog razdoblja priznaju se i rezerviranja po započetim, zakonski

utvrđenim arbitražnim postupcima i postupcima mirenja“ (NN 137/15). Prema navedenom zakonu možemo vidjeti da rezervirati sredstva može samo porezni obveznik protiv kojeg je pokrenut sudski postupak, što znači da rezervacija nije porezno dopustiva kod poreznog obveznika koji pokreće spor. Znači, porezno su priznata samo ona rezerviranja koja su pokrenuta protiv društva (ako je društvo tuženo, a ne kada društvo nekoga tuži). „Kako bi rezerviranja bila porezno priznat rashod, prilikom utuživanja treba voditi računa o tome da:

- Društvo treba biti u ulozi tužitelja.
- Spor treba biti pokrenut najkasnije petnaest dana prije podnošenja porezne prijave. Npr. ako poreznu prijavu podnose 15.04. priznaju se samo rezervacije za započete sudske sporove zaključeno s 31.3.
- Rezervira se utužena svota uvećana za troškove sudskog spora bez kamata“ (<http://www.poslovni.hr/tips-and-tricks/sve-sto-trebate-znati-o-sastavljanju-zavrsnog-racuna-267455>).

Zbog poteškoća prilikom procjene iznosa dugoročnih rezerviranja, potrebno je zatražiti mišljenje odvjetnika zbog mogućnosti gubitka spora. Ukoliko mogućnost gubitka sudskog spora bude velika, potrebno je mišljenje odvjetnika za procjenu mogućih budućih novčanih odljeva koje će društvo po toj osnovi imati.

Primjer 9: Rezerviranja za troškove po započetim sudskim sporovima.

1. Društvo T.M. d.o.o tužilo je društvo XY d.o.o. za nekvalitetno izvršene građevinske radove. Ukupna vrijednost utužene svote i sudskih troškova iznosi 1.000.000,00 kn. Na kraju poslovne godine računovođa društva XY d.o.o. napravio je rezervaciju po navedenom sudskom spori u iznosu 1.000.000,00 kn.

Shema 9: Evidentiranje dugoročnih rezerviranja po započetim sudskim sporovima.

4510 Tr. rezervacija za sud.spor	9610 Rezerv.po započetim sud.spor.
(1)1.000.000,00	1.000.000,00(1)

Prilagođeno prema: <http://profitiraj.hr/preduhitrite-poreznu-nevolju-rezerviranja-za-sudske-troskove/>

4.3. Rezerviranja za troškove u jamstvenom roku

Prema Pravilniku o porezu na dobit „rezerviranja za troškove u jamstvenom roku jesu rezerviranja za troškove otklanjanja nedostataka u jamstvenim rokovima u visini utvrđenoj na temelju ugovora i prijašnjih iskustvenih spoznaja u svakoj od djelatnosti, ako ne postoji pravni temelj da se takvi izdaci naplate od treće osobe. Rezerviranja po toj osnovi ukidaju se u poreznom razdoblju u kojem istječu jamstveni rokovi“ (NN 137/15). „Pod prijašnjim iskustvenim spoznajama razumijevaju se, uz iskustva poreznog obveznika i iskustva drugih u sličnim djelatnostima i sličnim uvjetima. Ako nema iskustvenih spoznaja tada se rashodi rezerviranja utvrđuju na temelju pretpostavljenih budućih troškova, ovisno o vrijednosti i rokovima danih jamstava“ (NN 137/15). Koliki će biti iznos tih troškova ovisi o vrijednosti i rokovima danih jamstava, te o procjeni uprave. Procjena uprave treba biti objektivna, kako i sama definicija ovog poglavlja kaže: da se procjena visine rezerviranja utvrđuje na temelju ugovora i prijašnjih iskustvenih spoznaja. Nije uvijek lako utvrditi iznos rezerviranja, prema tome, osobe koje su zadužene za procjenu iznosa rezerviranja moraju uvažavati prijašnja iskustva procjena. Ukoliko se prilikom procjene utvrde veća odstupanja u iznosu rezerviranja u odnosu na prethodna, porezni obveznik je dužan naznačiti koji su novi čimbenici utjecali na procjenu. Iz navedenog proizlazi da se prilikom sastavljanja PD obrasca i godišnje porezne bilance rezerviranja napravljena za otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku priznaju kao porezno odbitna stavka. Znači, iznos knjižen na kontu 4500 priznaje se u računu dobiti i poreznoj bilanci kao svaki drugi poslovni trošak, ali samo pod uvjetom da bi taj trošak mogao nastati kao posljedica ugovora. Kupcu bi se prilikom takvih kupljenih proizvoda trebao dati jamstveni list u kojemu se jamči da će mu popraviti moguće kvarove unutar određenog roka korištenja. Prema Zakonu o obveznim odnosima „ako proizvođač/prodavatelj jamči za ispravnost stvari u tijeku određenog vremena, računajući od njezine predaje kupcu, kupac može, ako stvar nije ispravna, zahtijevati kako od prodavatelja tako i od proizvođača, da stvar popravi u razumnom roku, ili, ako to ne učini, da mu umjesto nje preda ispravnu stvar.“ (ZOO-a, 2008: čl.423.). No, ukoliko se kupcu prilikom kupnje ne uruči jamstveni list ne bi se smjelo vršiti rezerviranje.

Primjer 10: Rezerviranja za troškove u jamstvenom roku.

Poduzeće prodaje postrojenja i na prodana postrojenja daje garanciju dvije godine. Prema dosadašnjem iskustvu u razdoblju garancije očekuju se troškovi popravaka u garantnom roku od 350.000,00 kn. Stvarni troškovi popravaka u garantnom roku izvršeni od strane ovlaštenih servisa iznose u 1. godini 150.000,00 kn + 37.500,00 kn PDV, a u 2. godini 100.000,00 kn + 25.000,00 kn PDV. Na kraju druge godine ukida se dugoročno rezerviranje jer prestaje obveza iz garancije.

Shema 10: Knjiženje rezerviranja za troškove u jamstvenom roku.

2011.godina

1. Knjiženje rezerviranja.
2. Troškovi popravka u 1.godini.
3. Prihod od ukidanja dugoročnih rezerviranja.

4530 Troškovi rezerviranja	9630 Rez.za tr. u jamstvenom roku
(1)350.000,00	(3)150.000,00 350.000,00(1)
4120 Troškovi dorade	1820 Pretporez
(2)150.000,00	(2)37.500,00
2200 Obveze prema dobavljačima	7580 Prihod od ukidanja rezerviranja
187.500,00(2)	150.000,00(3)

2013.godine.

1. Troškovi popravka u drugoj godini.
2. Prihod od ukidanja dugoročnih rezerviranja.
3. ukidanje dugoročnih rezerviranja po prestanku garantnog roka.

9630 Rez.za tr. u jamstvenom roku

(2)100.000,00	200.000,00(So)
(3)100.000,00	

4120 Troškovi dorade

(1)100.00000

1820 Pretporez

(1)25.000,00

2200 Obveze prema dobavljačima

(1)125.000,00

7580 Prihod od ukidanja rezerviranja

100.000,00(2)
100.000,00(3)

Prilagođeno prema: <http://www.racunovodja.hr/rezerviranja-za-garancije-u-jamstvenom-roku-uniqueidRCViWTptZHJ3hZAWP4cu4gBQkVNbiu7n/>.

4.4. Razlikovanje porezno priznatih i računovodstvenih rezerviranja

Razlikujemo dvije vrste dugoročnih rezerviranja:

- 1) **rezerviranja koja su porezno rashod priznat** - Prema Zakonu o porezu na dobit „rezerviranja za otpremnine, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za troškove u jamstvenom roku te rezerviranja za troškove po započetim sudskim sporovima su rezerviranja koja se priznaju kao rashod na temelju zakona, propisa ili ugovora“ (NN 143/14).

- 2) **rezerviranja koja nisu porezno priznat rashod-** Ne unose se u godišnju prijavu poreza na dobit (PD obrazac). To su rezerviranja za mirovine, otpis tražbina, troškove restrukturiranja i sl.

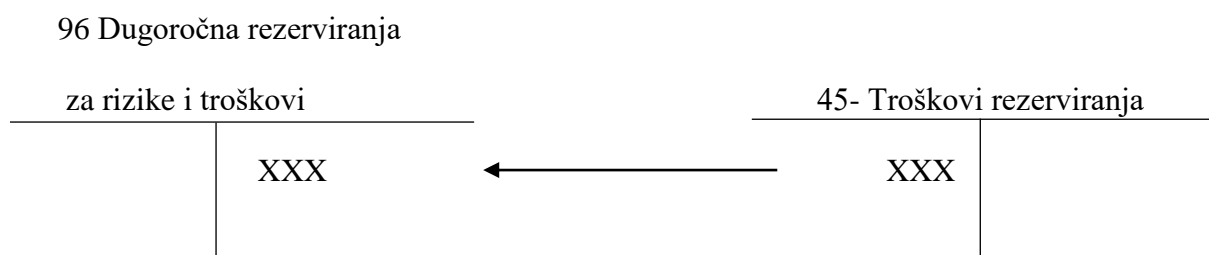
Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava vrijedi samo za poduzetnike koji posluju prema Zakonu o rudarstvu.

Rezerviranja za neiskorištene godišnje odmomore priznaju se kao rashod, dobar su način da se privremeno odgodi porezna obveza, te da se plaćanje poreza na dobit premjesti iz tekuće u sljedeću poreznu godinu. Prema Zakonu o porezu na dobit „ukidanje ili uporaba rezervacije priznaje se na način da se prihodi izuzmu a rashodi priznaju tako da u poreznu osnovicu nisu ponovno uključeni prihodi ili rashodi koji su prethodno povećavali ili smanjivali poreznu osnovicu, osim ako ovim zakonom nije drugačije određen“ (NN 143/14). Poslodavac je dužan radniku, u slučaju raskida radnog odnosa, isplatiti naknadu za neiskorištene dane godišnjeg odmora za proteklu godinu. Naknadu za neiskorištene godišnje odmomore može se točno izračunati i ta naknada je rashod u godini kojoj je nastala, a ne u godini u kojoj će biti isplaćena. Npr. ako je radniku prestao radni odnos 31.12.2014.godine, a nije iskoristio godišnji odmor za 2014. godinu, treba obračunati naknadu za neiskorišteni godišnji odmor na dan 31.12.2014.godine.

Primjer 11: Knjigovodstveni postupak rezervacija.

Knjigovodstveni trošak rezervacije knjiži se na potražnu stranu konta 96-dugoročna rezerviranja, te na dugovnu stranu konta 45-troškovi rezerviranja.

Shema 11: Knjiženje knjigovodstvenog postupka rezerviranja.

Prilagođeno prema: Brkanić et al., 2012:569.

5. ODGOĐENI POREZI

Odgođeni porez je porez koji se mora platiti, odnosno povratiti u budućem razdoblju kao rezultat prošlih transakcija, te ga treba priznati kao prihod ili rashod i uključiti u dobit ili gubitak razdoblja. Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima „odgođeni porez se priznaju kao prihod ili kao rashod te uključuje u dobit ili gubitak razdoblja, izuzev u visini u kojoj porez nastaje iz:

- transakcije ili događaja koji je priznat u istom ili nekom drugom razdoblju, izvan dobiti ili gubitka, bilo u ostalu sveobuhvatnu dobiti ili izravno u kapital.
- poslovnog spajanja“ (MRS 12 t.58).

Ako se porez odnosi na one stavke koje su izravno odobrene ili kojima je terećena glavnica u istom ili drugom obračunskom razdoblju, odgođeni porez se treba izravno odobriti i teretiti glavicu. Primjer takvih stavki su: promjena knjigovodstvenog iznosa proizašla iz revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme ili dugoročnog ulaganja, tečajne razlike nastale prevođenjem financijskih izvještaja inozemnog subjekta, usklađivanje početnog stanja zadržanih zarada i sl. Ponekad je teško odrediti iznos odgođenog poreza za stavke koje su odobrene ili koje terete glavicu. Prema MRS „Teško ih je odrediti ako:

- Postoje stupnjevite stope poreza na dobit.
- Promjena porezne stope utječe na odgođeno porezno sredstvo ili obvezu (a odnosi se na stavku koja je prije teretila ili odobrila glavicu).
- Poduzeće određuje da se porezno sredstvo priznaje ili više ne priznaje u cijelosti (a odnosi se na stavku koja je prije teretila ili odobrila glavicu)“ (MRS 12 t.60).

Odgođeni se porezi mjere poreznim stopama (koje su na snazi na datum bilance) za koje se očekuje da će se primjenjivati u razdoblju kada će obveza biti podmirena.

5.1. Odgođena porezna obveza

Odgođena porezna obveza iskazuje se u pasivi bilance. Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima „odgođene porezne obveze jesu iznos poreza na dobit plativ u budućim razdobljima koji se odnose na oporezive privremene razlike“ (MRS 12 t.5).

Odgođene obveze poreza na dobit nastale zbog prikazivanja sveobuhvatnog dobitka odnosno povećanja kapitala za koje porezna obveza nije dospjela za plaćanje evidentira se na računu skupine 260. Porezno zakonodavstvo može poreznu obvezu smjestiti u određeno porezno razdoblje, neovisno kada se iskazuje porezni dobitak iz poslovnih transakcija. U slučaju primitka dividendi, znači kada se određena poslovna transakcija smatra oporezivom, tada se odgođena porezna obveza ne može oblikovati. Isto je i u slučaju kada se neki rashodi trajno porezno ne priznaju npr. reprezentacije, izuzimanja i sl. Prema MRS „neke privremene razlike nastaju kada je prihod ili rashod uključen u računovodstvenu dobit u jednom razdoblju, ali je u oporezivu dobit uključen u drugom razdoblju“ (MRS 12 t.17.). Takav će se odgođeni porez priznati u izvještaju o dobiti kada je prihod od kamata ili dividendi primljen sa zakašnjenjem, te je uključen u računovodstvenu dobit na osnovi vremenske ravnomjernosti (a u oporezivu dobit se uključuje na osnovi naplate). Priznati će se još ako se troškovi nematerijalne imovine kapitaliziraju i amortiziraju se u izvještaju o dobiti (a za porezne svrhe se oduzimaju kad su nastali). Ako nema promjene iznosa odnosnih privremenih razlika, knjigovodstveni iznos odgođene porezne obveze može se promijeniti ako se promjene porezne stope ili porezni zakoni.

Subjekt svaku poreznu obvezu priznaje na datum stjecanja, prema tome odgođene obveze utječu na goodwill. Prema HSFI 14 „odgođenu poreznu obvezu treba priznati za sve oporezive privremene razlike ,osim ako odgođena porezna obveza proizlazi iz:

- a) Početnog priznavanja goodwilla ili goodwilla za koji vrijednosno usklađenje ili amortizacija nije priznata za porezne svrhe ili
- b) početnog priznavanja imovine ili obveze u transakciji koja i nije poslovno spajanje i u vrijeme transakcije ne utječe na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit (porezni gubitak)“ (HSFI 14 t.14.24.).

Prema MRS „Odgođene porezne obveze treba mjeriti poreznim stopama za koje se očekuje da će se primjenjivati u razdoblju kada će obveza biti podmirena, na temelju poreznih stopa i poreznih zakona koji su, na snazi ili stvarno primjenjivi na datum izvještaja o financijskom položaju (MRS 12 t.47.).

Odgođenu poreznu obvezu naknadno treba mjeriti iznosom koji je jednak početno priznatom, umanjenom za ukinute privremene razlike kako bi održale porezne posljedice koje bi mogle nastati na datum bilance.

Prema mišljenju ovih autora „tipičan primjer nastanka odgođene porezne obveze je revalorizacija dugotrajne imovine gdje se vrijednost imovine povećava bez dodatnog ulaganja. Takvo povećanje materijalne imovine evidentira se u korist revalorizacijske pričuve, a istodobno se evidentira i odgođena porezna obveza u svoti poreza na dobitak koji se odnosi na učinak revalorizacije materijalne imovine“ (Brkanić et al., 2012:565.).

Primjer 12: Odgođena porezna obveza.

Društvo je ostvarilo dobitak tekuće godine u svoti od 200.000,00 kn u red. br3. PD-a. Istodobno društvo prenosi revalorizacijsku pričuvu koja je nastala revalorizacijom zgrade od 50.000,00 kn i odgođene porezne obveze po toj osnovi 10.000,00 kn. Na kraju godine je utvrđeno da je realizirana revalorizacijska pričuva 5.000,00 kn za što je povećana porezna osnovica u red. Br. 25. PD-a. Realizirana pričuva je utvrđena kao razlika između amortizacije revalorizirane i amortizacije nerevalorizirane vrijednosti te zgrade. Porezna obveza je utvrđena u svoti od 41.000,00 budući da je porezna osnovica u red. Br. 38. PD-a 205.000,00.

Shema 12: Knjiženje porezne obveze.

1. Knjiženje ostvarenog dobitka tekuće godine.
2. Knjiženje obračunanog poreza.
3. Knjiženje revalorizirane revalorizacijske pričuve.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">9300 Revalorizacijska pričuva</td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 5px;">(3)4.000,00</td> <td style="padding: 5px;">50.000,00 So</td> </tr> </table>	9300 Revalorizacijska pričuva		(3)4.000,00	50.000,00 So	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">2600 Odgođena porezna obveza</td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 5px;">(2)1.000,00</td> <td style="padding: 5px;">10.000,00 So</td> </tr> </table>	2600 Odgođena porezna obveza		(2)1.000,00	10.000,00 So
9300 Revalorizacijska pričuva									
(3)4.000,00	50.000,00 So								
2600 Odgođena porezna obveza									
(2)1.000,00	10.000,00 So								
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">7900 Razlika Prihoda i Rashoda</td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 5px;">(1)200.000,00</td> <td style="padding: 5px;"></td> </tr> </table>	7900 Razlika Prihoda i Rashoda		(1)200.000,00		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">8200 Dobitak prije oporezivanja</td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;">200.000,00(1)</td> </tr> </table>	8200 Dobitak prije oporezivanja			200.000,00(1)
7900 Razlika Prihoda i Rashoda									
(1)200.000,00									
8200 Dobitak prije oporezivanja									
	200.000,00(1)								

<u>8301 Odgođeni porez</u>	
(2)40.000,00	

<u>2610 Obveza za porez na dobitak</u>	
	41.000,00(2)

<u>9400 Zadržana dobit iz reval. prič.</u>	
	4.000,00(3)

Prilagođeno prema: Brkanić et.al (2012)

U svom radu Brkanić et.al. (2012.) pokazali su kako porezna obveza knjižena u korist računa 2430 (potražuje) mora uvijek biti porezna obveza utvrđena na poziciji 55 PD obrasca kao konačna obveza poreza utvrđena za tu poreznu obvezu. Istodobno na teret računa 803 iskazuje se porez na dobitak, a na teret računa 260 iskazuje se dio odgođene porezne obveze koja se mora platiti za tu poslovnu godinu u razmjernom dijelu realizirane revalorizacijske pričuve. Ukupan porez koji se mora platiti iskazuje se kao tekuća obveza koja tereti različite račune. Revalorizacijska pričuva obračunana je u svoti 50.000,00 kn, iskazani saldo na računu 9300 je 40.000,00 kn zbog toga što je dio te pričuve evidentiran kao odgođena porezna obveza.

5.2. Odgođena privremena razlika porezne obveze

Prema HSFI „privremene razlike jesu razlike između knjigovodstvenog iznosa imovine ili obveze u bilanci i njihove porezne osnovice. Privremene razlike mogu biti:

- a) **oporezive privremene razlike** – imaju za posljedicu oporezive iznose pri određivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) u budućim razdobljima kada će knjigovodstveni iznos imovine biti nadoknađen ili obveza podmirena; ili
- b) **odbitne privremene razlike** – imaju za posljedicu iznose koji se mogu odbiti pri određivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) budućeg razdoblja u kojemu će

knjigovodstveni iznos imovine biti nadoknađen ili obveza podmirena.“ (HSFI 14 t.14.13)

Privremena razlika je razlika između računovodstvene dobiti i porezne dobiti (porezne osnovice) koje nastaju u jednom razdoblju, a ukidaju se u budućnosti. Nastaju zbog toga što se razdoblje u kojemu su neke stavke prihoda i rashoda uključene u oporezivu dobit ne podudara s razdobljem u kojem su one uključene u obračun ekonomske dobiti. Ako je prihod ili rashod uključen u jednom periodu u računovodstvenu dobit, a u drugom periodu u oporezivu dobit nastaju privremene razlike koje se nazivaju vremenske privremene razlike. Naime, ako je u istom vremenskom razdoblju dobit po ekonomskim načelima jednaka oporezivoj dobiti ne postoji privremena razlika i naziva se vidljiva privremena razlika. No, ako su ekonomska dobit i oporeziva dobit jednake u različitim vremenskim razdobljima, privremena razlika postoji i naziva se nevidljiva ili prikrivena privremena razlika.

6. ZAKLJUČAK

Obveza je bilančna pozicija pasive i jedna od triju najvažnijih dijelova bilance, proizašla iz prošlih događaja za čije se podmirenje očekuje da će imati za posljedicu odljev resursa poduzeća s ekonomskim koristima. Prema ročnosti, obveze dijelimo prema dugoročne i kratkoročne. Dugoročne su one čije je rok vraćanja duži od godine dana, dok su kratkoročne one čiji je rok kraći od godine dana. Da bi obveza bila priznata moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti: sadašnja obveza, rezultat prošlih poslovnih događaja i vjerojatnost odljeva resursa s ekonomskim koristima. Obveze se mjere po trošku nabave, tekućem trošku, sadašnjoj vrijednosti, te fer vrijednosti.

Dugoročne obveze su one koje dolaze na isplatu u razdoblju duljem od godine dana od datuma bilance. Računovodstveno praćenje obveza se odnosi na praćenje različitih oblika dugovanja nekog poduzeća kao što su: primljeni dugoročni krediti, obveze za izdane dugoročne vrijednosne papire, dugoročne obveze prema dobavljačima, povezanim poduzetnicima, državi, bankama i drugim financijskim institucijama, te dugoročne obveze na osnovi najmova.

Dugoročna rezerviranja za rizike i troškove su svota troškova koja tereti sadašnji račun dobiti i gubitka čija se svota ne može odrediti s potpunom točnošću nego ju treba procijeniti. Rezerviranja se priznaju ako su ispunjeni svi uvjeti kao što su: sadašnja obveza poduzeća, ako podmirenje obveza zahtjeva odljev resursa s ekonomskim koristima te ako se iznos obveze može utvrditi pouzdanom procjenom. Postoje rezerviranja za mirovine i otpremnine za troškove po započetim sudskim sporovima, troškove u jamstvenom roku.

Odgođeni porez je porez koji se mora platiti, odnosno povratiti u budućem razdoblju kao rezultat prošlih transakcija, te ga treba priznati kao prihod ili rashod i uključiti u dobit ili gubitak razdoblja. Odgođena porezna obveza je iznos poreza na dobit plativ u budućim razdobljima koji se odnose na oporezive privremene razlike te nastaje ako se prihod ili rashod uključi u računovodstvenu dobit jednog razdoblja, u oporezivu dobit drugog razdoblja. Privremena razlika je razlika između računovodstvene i porezne dobiti koje nastaju u jednom razdoblju, a ukidaju se u budućnosti. Nastaju zbog toga što se razdoblje u kojemu su neke stavke prihoda i rashoda uključene u oporezivu dobit ne podudara s razdobljem u kojem su one uključene u obračun ekonomske dobiti.

LITERATURA

1. Anthony, R. N.; Reece, J. S.; (2004) Računovodstvo: Bilanca. Zagreb: Rrif-plus.
2. Belak, V.; Vudrić, N. (2012) Osnove suvremenog računovodstva: dugoročne obveze- dugoročna rezerviranja za rizike i troškove. XXIII. Zagreb: Belak excellens.
3. Belak, V. (2006) Profesionalno računovodstvo: dugoročne obveze. Tisak Zelina. Zagreb: Zgombić & partneri- nakladništvo i informatika d.o.o.
4. Brkanić, V. et al. (2012) Računovodstvo poduzetnika (s primjerima knjiženja): dugoročne obveze- dugoročna rezerviranja za rizike i troškove. IX izmijenjena i dopunjena naknada. Zagreb: RRif-plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge.
5. Dražić-Lutilsky, I.; Mamić Sačer, I.; Tušek, B.; (2004) Računovodstvo priručnik za vježbe: računovodstveno praćenje obveza. II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
6. Dražić-Lutilsky, I. et al. (2010) Računovodstvo: dugoročne obveze- dugoročne obveze za rizike i troškove. III. izmijenjeno izdanje. Zagreb: HZRiF.
7. Gulin, D.; Tušek, B.; Žager, L.; (2004) Poslovno planiranje, kontrola i analiza: računovodstveno praćenje obveza. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
8. Gulin, D. et al. (2001) Računovodstvo trgovačkih društava: temeljni financijski izvještaji, sadržaji i objavljivanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
9. Helfert, A. E.; (1997) Tehnike financijske analize: priroda financijskih izvještaja. Zagreb. VII. Izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
10. Pervan, I. et al. (2006) Praktični vodič kroz računovodstvo: dugoročne obveze- dugoročna rezerviranja za rizike i troškove. Zagreb: Verlag Dashofer.

Web:

11. Propisi.hr.
<http://www.propisi.hr/print.php?id=914>, (18.01.2016.).
<http://www.propisi.hr/print.php?id=221>, (02.03.2016.)
12. Zakon o radu. (NN 93/14)
<http://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu> , (21.01.2016.).
13. Zakon o porezu na dodanu vrijednost. (NN 143/14)
<http://www.zakon.hr/z/186/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost>
14. Zakon o porezu na dobit. (NN 143/14)
<http://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit>, (25.01.2016.).
15. Zakon o porezu na dohodak. (NN 137/15).
http://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro6,
(03.03.2016.).
16. Zakon o osiguranju depozita. (NN 80/13).
<http://www.propisi.hr/print.php?id=221>, (27.10.2015.).
17. Zakon o obveznim odnosima. (NN 41/08).
http://www.propisi.hr/files/File/Ivana%20VI/ZOO%20-%20procisceni%20tekst%20_2_.pdf, (26.10.2015.).
18. Pravilnik o porezu na dobit. (NN 143/14).
http://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro19,
(03.03.2016.).
(NN 137/15).
http://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro23,
(03.03.2016.).
19. Međunarodni računovodstveni standardi:
MRS 37. http://www.srr-fbih.org/pdf/MSFI_MRS/25_MRS_37.pdf, (27.09.2015.).
MRS 24. http://srr-fbih.org/MSFI_MRS/15_MRS_24.htm, (26.10.2015.)
MRS 17. http://srr-fbih.org/MSFI_MRS/9_MRS_17.htm, (13. 01.2016.)
MRS 1. http://www.srr-fbih.org/bo/pdf/MSFI_MRS/1_MRS_1.pdf, (27.01.2016.)

- MRS 12. http://www.srr-fbih.org/sr/pdf/MSFI_MRS/7_MRS_12.pdf,
(27.01.2016.).
20. Ministarstvo financija, urbroj:513-07-21-01/15-1, od 18.12.2015., NN 143/14.
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_03_30_992.html, (03.03.2016.).
21. Hrvatski sabor, urbroj: 71-05-03/1-09-2, od 04.12.2009.
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_12_149_3635.html,
(03.03.2016.).
22. Actarius.hr.
<http://www.1.hr/act/knjigovodstvo/lib/exe/fetch.php?media=rezerviranja.pdf6.8>,
(15.08.2015.).
23. ISSUU.com.
[http://issuu.com/tebposlovnosavjetovanje/docs/financije_pravo_i_porezi/792,\(5.7.2015.\)](http://issuu.com/tebposlovnosavjetovanje/docs/financije_pravo_i_porezi/792,(5.7.2015.)).
24. TEB, poslovno savjetovanje.
<http://www.poslovni-info.eu/sadrzaj/aktualnosti-u-poslovanju/novine-kod-predujmova-u-pdv-u/>, (11.01.2016.).
25. Euro daus. <http://www.eurodaus.hr/euroleasing/financijski-leasing>, (07.03.2016.)
26. <http://rif.hr/uploads/cutvaric%20PDV%20internet.pdf>, (7.3.2016.)
27. <http://www.poslovni.hr/tips-and-tricks/sve-sto-trebate-znati-o-sastavljanju-zavrskog-racuna-267455> (7.3.2016)
28. Zakon o računovodstvu(2008). Hrvatski standardi financijskog izvještavanja: HSFI
14. Zagreb: NN 109/07.
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_03_30_992.html, (26.01.2016.).
29. RRif kontni plan
<http://www.rif.hr/uploads/RiF-ov%20Kontni%20plan%202013.xlsx> (08.03.2016.).

POPIS TABLICA:

Tabela 1: Plan otpremnina	22
--	----

POPIS SLIKA:

Slika 1: Obveze prema ročnosti.....	2
--	---

POPIS SHEMA:

Shema 1: Evidentiranje primljenog dugoročnog financijskog zajma od povezanog društva.	8
Shema 2: Evidentiranje primljenog dugoročnog financijskog zajma	9
Shema 3: Evidentiranje primljenog dugoročnog kredita.....	11
Shema 4: Evidentiranje financijskog najma teretnog vozila s leasing društvom.	13
Shema 5: Evidentiranje primljenih dugoročnih predujmova za izgradnju poslovnog objekta.	15
Shema 6: Evidentiranje obveza prema dobavljačima za nabavu građevinskog stroja.	17
Shema 7: Evidentiranje dugoročnih obveza po obveznicama.....	19
Shema 8: Knjiženje rezerviranja za otpremnine.....	23
Shema 9: Evidentiranje dugoročnih rezerviranja po započetim sudskim sporovima.....	25
Shema 10: Knjiženje rezerviranja za troškove u jamstvenom roku.	27
Shema 11: Knjiženje knjigovodstvenog postupka rezerviranja.	29
Shema 12: Knjiženje porezne obveze.	32

POPIS KRATICA:

MRS- Međunarodni računovodstveni standard.

HSFI- Hrvatski standardi financijskog izvještavanja.

Sl.- Slično.

Npr.- Na primjer.

Et.al- I ostali.

NN- Narodne novine.

Čl.- Članak.

T.- Točka.

ZOO- Zakon o obveznim odnosima.

N.d.- No date.

Dr.- Drugo.

Obv. za dug.fin. zajmove- Obveze za dugoročne financijske zajmove.

Dug.obv.- Dugoročne obveze.

Fin.kredit.- Financijski kredit.

Trans.sred.- Transportna sredstva.

Obv. za fin. najmove- Obveze za financijske najmove.

Obv. prema dob.- Obveze prema dobavljačima.

Dug. predujmovi- Dugoročni predujmovi.

Emis.vrijed. obveznica.- Emisijska vrijednost obveznica.

Dug.rez.- Dugoročna rezerviranja.

Tr. rezervacija za sud. spor- Troškovi rezervacija za sudski spor.

Rez. za tr.- Rezerviranja za troškove.

Reval.prič.- Revalorizacijske pričuve.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Maja Bakunić**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada pod naslovom **Računovodstveno praćenje dugoročnih obveza poduzeća** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 22. travnja 2016.

Maja Bakunić
